

Ajudam-nos !

« E ben ! ça diguèc le bordassièr a Pierron, le vièlh pastor, abans que la velhada se finisca, deuriás plan nos dire un d'aquelis contes d'autris còps qu'ès un dels darrièris a conéguer e que tomban pauc a pauc malaürosament dins le potz del desbrembièr.

Les que fan vèi son polits, disi pas non, amusants e plasents, mès cal pas fèr fasti, al contrari, de las istòrias que se contavan bèl temps a ; èran outra causa que las de vèi, avián loras qualitats, fasián rire sovent, plorar quelques còps e totas o pauc se'n manca, se passavan al temps ont las fadas ajudavan las bravas gents, ont las brèishas las tracassavan per dolentisa, ont tanbès las bèstias parlavan e sapián reconéguer un servici rendut. Aquelas istòrias d'un còp èra donavan leiçons dont ara se poiriá fèr grand profit. Siriá domatge que se perdèssen. Aquò dit, Pierron, tira-nos quicòm de polit de tas biaças, t'escotam. –Vòli plan, mèstre, diguèc Pierron e, per vos accontentar, es un conte del temps passat, del temps ont las bèstias parlavan que vos vau dire anèit, coma m'ac demandatz :

Dempèi que s'èra aveusada, la Françon trimava dur per noirir sa petita familha ; fasiá faisses pendent l'ivèrn, l'estiu se logava al temps de la segada e dalhava coma un òme ; a la sason ramassava fragas, fragostas, colindrons, amoras, avajons qu'anava vendre a la vila vesina. Finisquèc per despassar sas fòrças e tombèc malauta. Les mainatges bramavan de talent. Margarida, l'ainada, qu'aviá a penas dotze ans, mès qu'èra dejà valenta e eiberida, se pensèc qu'èra de son dever de remplaçar sa maire e d'ensa(t)jar de ganhar le pan de l'ostal. Tanbès, sense dire res a digús, se caucèc dels esclòps, se cofèc de la capeta e partisquèc a la vila vesina pensant poder i ganhar quelques sòuses.

« Ai bona volentat, ça disià tot en marchant, farai çò que poirai, som pas pro fòrta per fèr ruscadas coma mamà, mès poirai totjorn cóser un pauc, fèr una sabonada, lavar la vaishèla, fèr comissions, farai çò que me comandaràn, de bon còr e amb plaser. Vòli pas qu'una causa : ganhar de qué crompar pan per l'ostal. »

Pendent que caminava, vegèc al mièi del camin tres grapauds qu'avián l'aire plan malauts : l'un arrossegava una pata tota tòrta e esclafada, l'autre aviá le ventre tot escaraunhat, le tresen

remudava amb pena, òm vesiá que patissián. Mainatges avián devut se n'amusar.

« Grapauds, diguèc Margarida, ètz plan lèds e plan farnosis e vos tustar m'agrada pas plan ; mès me fasètz pietat, vos pòdi pas deishar atal, siriatz escrasats al prumièr moment. »

Alavetz les ramassèc e les portèc dins le valat e tot doçament les metèc plan a l'abric sus l'èrba. Avia a penas finit que les grapauds, de còp garits, se metèguen a trotar : anguèguen, venguèguen e cada còp que tornavan, portavan dins la boca las pus polidas violetas que podián trobar. Lèu n'i agèc un pielòc qu'embaumava ; les grapauds ne fasquèguen tres boquets polidis e plan adobats ; les donèguen a la dròlla e i diguèguen : « As pas avut fasti de nosaus qu'èm lèds e farnosis : en reconeishença te donam nòstre bon gost. Soven-te'n, migòta. »

Margadida les remercièc e continuèc le camin, les braces cargats dels tres boquets.

Son atencion fusquèc, pauc après, atirada per piulets e bataments d'alas : èra una agaça qu'un gat veniá d'atrapar e que se dispausava a manjar. « Agaça, diguèc Margadida, ès barjacaira e panaira ; quand cantas es pas polit a ausir mès çaquela, te pòdi pas deishar tuar per aquel gat qu'es tròp grand e tròp fòrt per que te pescas defendre. »

Ramassèc una branca e fasquèc paur al gat que partisquèc. Tanlèu salvada, l'agaça se voludèc, remetèc d'un còp de bèc las plumas en plaça e, tot en jacassant, volèc pr'ací pr'alà, ramassèc f(u)èlhas secas, petitas branca, brins, les trabalhèc amb le bèc, les virèc, les revirèc e lèu portèc al pè de la dròlla tres petitis panièrs, laugèrs, polits, tot a fèit plasents a veire, que veniá de treçar.

« Migòta, i diguèc, as avut pietat de jo que tròbas pr'aquò barjacaira e panaira. Per te provar ma reconeishença, te doni la miu rapiditat al trabalh. Soven-te'n. » E l'agaça s'envolèc.

Margadida adobèc las violetas dins le panièr e se tornèc metre en camin. Arribèc davant una formilièra ont se passava un grand *tralalà* : una tataranha èra tombada e, autanlèu totas las formigas èran vengudas a la corsa ; e totas amassas atacavan l'aranha que se defendiá amb ràbia.

« Aranha, diguèc la dròlla, ès una gormanda, una manjaira de moscas e de parpalhòls, la polida tela que fas es maishanta sense n'aver l'aire e qui s'i agafa non se'n pòt tirar. Te salvarai quand mèma e te rendrai la libertat, aquò per te donar le bon exemple e t'ensenhar a respectar a l'avenir la vida dels autris. »

Tanlèu dit, tanlèu fèit. Margadida caça las formigas e la tataranha, liura, monta le long d'una rominguèra, lança un fièl, s'i penja, adoba la tela, vira, revira, tissa, bròda e dins pauc de temps, aviá fèit ribans claris, fins, mirgalhats de colors tan polidas que l'èlh n'èra charmat. « Migòta, ça diguèc, as avut pietat de jo, que pasmens tròbas dolenta. Per te provar ma reconeishença, siràs coma jo adreita al trabalh. Soven-te'n ! »

Plan contenta, Margadida estaquèc les ribans als panièrs amb polidis nosèls e partisquèc. Arribèc enfins a la vila e agèc lèu fèit de vendre les panièrs que tot le mond trobèc polits. Se'n tornèc al pus vite a l'ostal amb sòuses dins la pòcha e un pan de cinc liuras dijós le braç.

Maginatz se sa maire e les sius fraires e sòres fusquèguen contents de la veire e estonats en ausint çò que i èra arribat. Les sòuses fusquèguen lèu despensats e, de novèl, la fam dintrèc dins l'ostal.

Margadida se tornèc metre en camin. Mès aqueste còp, trobèc pas grapauds per fèr boquets, agaças per treçar panièrs, ni tataranhas per tissar rubans. Las que vesia trabalhavan a lors afèrs e s'ocupavan pas d'ela. Margadida ne'n fosquèc tota *atrapada* e se metèc a reflechir : « Som pas valenta, coma pensava, ça diguèc, pusque *atendi* ajuda dels autris. Vau ensa(t)jar de fèr tota sola çò que m'an ensenhat l'autre jorn. »

D'efèit ramassa flors, cèrca e tròba lèu tot çò que i cal e pauc a pauc boquets, panièrs, ribans nèishen de sos dits.

Se sovenguèc alavetz de çò que i avián dit les grapauds, l'agaça e la tataranha dont aviá avut pietat, e comprenquèc le present que cadun li aviá fèit : gràcias a elis, sabia trabalhar aisidament, plan e amb gost, talas èran las qualitats qu'aviá recebudas. Ara podia ganhar sa vida e ajudar sa maire. Maginatz s'èra contenta.

Arribada a la vila, vendèc les panièrs e las flors a un marchand que les trobèc tan polits que i fasquèc la comanda de n'i portar autant cada setmana. Çò que fasquèc e per avança i cromptèc

totis les petitis panièrs que poiriá fèr : servián a metre flors o fruta o bonbons e èran tan polits que tot le mond ne voliá.

Dempèi aquel moment, Margadida fusquèc pas sense trabalh, mès coma èra adreita e pas fenhanta, tot en amusant sos petitis fraires e sòrres, trabalhava e de sos dits valents sortissián de polidas causas.

Amb l'argent que ganhava, l'ostal, ara, mancava pas de res, la maire agèc las potingas qu'i caliá e fosquèc lèu garida. Le product del trabalh de Françon e de Margadida permetèc a tot l'ostalòt de viure. Es al còr pietadós de la dròlla que tot aquò èra devut !

Tric trac

Mon conte es acabat.

Jaquet Porfi, *APA*, 1927, p.29